

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія аеронавігації

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Безпека авіації: перевезення небезпечних
вантажів»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Аеронавігація

за темою № 5 - Інциденти з небезпечними вантажами на борту ПС

Харків 2022

СХВАЛЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2022 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою Кременчуцького
льотного коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 22.08.2022 № 1

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС зі спеціальних дисциплін
Протокол від 29.08.2022 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії аеронавігації протокол від
15.08.2022 № 1

Розробник: викладач циклової комісії аеронавігації Ножнова
М.О.

Рецензенти:

1. професор кафедри аеронавігаційних систем навчально-наукового
інституту Аеронавігації, електроніки та телекомунікації Національного
авіаційного університету, доктор технічних наук, доцент Шмельова Т.Ф.

2. викладач циклової комісії аеронавігації Кременчуцького льотного
коледжу Харківського університету внутрішніх справ, викладач-методист,
к.т.н., с.н.с Тягній В.Г.

План лекції:

- 1. Дії екіпажів повітряних суден по забезпеченню безпеки при перевезеннях небезпечних вантажів:**
 - перед вильотом;
 - в польоті;
 - при інциденті з небезпечними вантажами;
 - у випадку пожежі;
 - у випадку висипки чи витоку;
 - після посадки повітряного судна.

Рекомендована література

Основна

1. Повітряний Кодекс України (Постанова Верховної Ради України від 19.05.2011)
2. Закон України №1644-14 «Про перевезення небезпечних вантажів» від 06.04.2000 р. зі змінами і доповненнями від 20. вересня 2019 р.;
3. Наказ № 630 від 15.07.2004 р. «Про затвердження Інструкції про повітряні перевезення спеціальних та небезпечних вантажів» ;
4. Постанова КМ України №733 від 1 червня 2002 «Про обов'язкове страхування перевезень небезпечних вантажів»;
5. Яцина Є.В., Перевезення небезпечних вантажів, навчальний посібник, КЛК НАУ, 2018 р., 52 с.

Додаткова

6. DOC 9284 "Технічні інструкції з безпечного перевезення небезпечних вантажів повітрям", видання ІКАО, поточна версія

Текст лекції

1. Дії екіпажів повітряних суден по забезпеченню безпеки при перевезеннях небезпечних вантажів перед вильотом необхідно:

- a) Переконатися у виконанні заходів щодо готовності повітряного судна до перевезень небезпечних вантажів.
- b) По супровідній перевізній документації й Інформації командира корабля про небезпечні вантажі ознайомитися з властивостями небезпечних вантажів і запобіжними заходами під час перевезення, а також практичними діями в польоті на борту при інцидентах, зазначених у таблиці «Практичні дії в аварійній обстановці на борту повітряного судна» і аварійній картці, якщо вона є. Особливу увагу звернути на код практичної дії при інциденті з небезпечним вантажем, що повідомляється в Інформації командира корабля про небезпечні вантажі.
- c) Не допускати прийом небезпечних вантажів на борт повітряного судна з ознаками несправності упаковки і без встановленого маркування.

- d) Перевірити правильність розміщення в повітряному судні і надійність кріплення місць з небезпечними вантажами.
- e) Звернути увагу на можливість доступу до місць з небезпечними вантажами, що потребують спостереження за ними під час польоту. До таких місць належать місця з небезпечними вантажами 1-го, 2-го, 3-го (крім місць III групи пакування, які не характеризуються додатковими видами небезпеки), 4-го, 5-го і 8-го класів небезпеки, позначених знаком "Тільки на вантажному повітряному судні".
- f) При наявності осіб, які супроводжують небезпечний вантаж, провести з ними інструктаж про взаємодію.
- g) При обладнанні повітряного судна додатковими протипожежними, індивідуальними засобами захисту й аварійним комплектом, перевірити зручність їхнього розміщення для використання у випадках інцидентів з небезпечними вантажами у польоті. Типовий аварійний комплект повинен, як мінімум, містити довгі гумові рукавички, великі поліетиленові мішки високої якості, джгути для зав'язування мішків.

в польоті необхідно:

- a) Проводити періодичне спостереження за станом небезпечних вантажів, що перевозяться.
- b) У необхідних випадках інформувати органи управління повітряним рухом про умови польоту і стан небезпечних вантажів, що знаходяться на борту повітряного судна.
- c) При наявності на борті осіб, які супроводжують небезпечний вантаж, підтримувати з ними зв'язок.
- b) Передбачати можливість виконання посадки в максимально короткий термін.
- e) Кисневі маски і регулятори подачі кисню підключити й установити в положення, що забезпечує подачу 100-процентного кисню.
У випадках інцидентів з небезпечними вантажами, екіпаж повітряного судна повинен діяти відповідно до Посібника з льотної експлуатації (ПЛЕ) даного типу повітряного судна.
- a) Приступити, якщо це необхідно, за узгодженням з органом УПР, до екстреного зниження до безпечної висоти і передбачити посадку в максимально короткий термін.
- b) Включити сигнал небезпеки і повідомити органи УПР про інцидент, про можливу причину і характер небезпечного вантажу, що перевозиться.
- c) Включити світлове табло "Не палити. Пристебнути прив'язні реміні".
- d) Виключити другорядне електрообладнання.
- e) Встановити і підтримувати максимальне витрачання повітря у системі кондиціонування,
- f) При необхідності надіти димозахисні маски і використовувати 100-

процентний кисень.

g) За інформацією командиру корабля про небезпечні вантажі визначити кодове позначення практичної дії з даним небезпечним вантажем в аварійній ситуації.

Кодове позначення практичної дії може бути встановлене за допомогою алфавітного чи порядкового переліку небезпечних вантажів з використанням належного відвантажувального найменування, чи номеру за списком ООН, якщо перелік є на борту повітряного судна, або він повідомлений органом УПР чи інформаційно-довідковим бюро по небезпечним вантажам.

h) Визначити джерело і причину інциденту, і приступити до його ліквідації.

i) Для усунення інциденту використовувати інструкції, які надані в таблиці практичних дій в аварійній обстановці на борту повітряного судна. Кодове позначення практичної дії складається з числа від 1 до 10 з додаванням однієї чи декількох букв. Номеру практичної дії відповідає рядок, що містить інформацію щодо безпеки, яка пов'язана з даним небезпечним вантажем, а також інструктивні вказівки про відповідні дії, які варто зробити. Буквений код вказує на інші можливі види безпеки, пов'язані з даним небезпечним вантажем. Якщо до супровідної перевізної документації додана аварійна картка про дії при інцидентах з даним небезпечним вантажем варто використовувати її рекомендації з ліквідації інциденту.

i) При одержанні від органу УПР додаткової інформації про дії при інциденті з даним небезпечним вантажем і його ліквідації, використовувати ці рекомендації.

к) При наявності осіб, які супроводжують небезпечний вантаж, використовувати їхній досвід і знання для ліквідації інциденту.

l) У випадку пожежі використовувати наявні засоби і стандартні правила боротьби з пожежею.

ш) Якщо дозволяють обставини, інформувати орган УПР про стан небезпечного вантажу. Якщо всю інформацію передати неможливо, варто повідомити найбільш важливі для конкретних обставин дані.

п) Забезпечити контроль фізичного стану пасажирів. Не допускати виникнення паніки.

При інцидентів, пов'язаних з небезпечними вантажами, у пасажирському салоні бортпровідники повинні:

- повідомити командира ПС;
- виявити предмет чи речовину, які є причиною інциденту

у випадку пожежі:

- використовувати стандартні процедури гасіння пожежі, але перед цим з'ясувати можливість використання вод

у випадку висипки чи витоку:

- підготувати аварійний комплект або інші предмети, придатні для збору того, що розсипалося чи витекло;

- надіти на руки гумові рукавички чи поліетиленові пакети, протидимну маску - портативний кисневий прилад і накидку;
- перемістити пасажирів з ураженої зони і роздати їм зволожені рушники чи шматки тканини;
- помістити небезпечну речовину, яка розсипалася чи витекла, в поліетиленові мішки;
- забрати поліетиленові мішки на тимчасове зберігання;
- з забрудненими сидіннями крісел, чохлами варто поводитися як з небезпечними предметами;
- накрити місце просипки (витоку) придатним для цього матеріалом (мішками, пакетами та ін.);
- періодично оглядати місця зберігання і забруднення;
- доповісти про вжиті заходи командиру корабля.

о) У випадку інцидентів, пов'язаних з небезпечними вантажами у вантажному приміщенні вантажного повітряного судна, борт-оператори виконують аналогічні процедури, зазначені в пункті п) і діють за вказівкою командира корабля.

після посадки повітряного судна

- р) Зробити висадку пасажирів і членів екіпажу до відкриття яких-небудь дверей (люків) вантажних чи багажно-вантажних приміщень.
- q) Повідомити наземний персонал, аварійно-рятувальні служби про характер небезпечного вантажу і місце його знаходження.
- г) Зробити відповідний запис у журналі технічного обслуговування повітряного судна.

Дії персоналу служби руху по забезпеченню безпеки польотів при перевезеннях небезпечних вантажів.

Отримавши інформацію про інцидент з небезпечним вантажем у польоті потрібно:

- при необхідності уточнити в екіпажу повітряного судна найменування небезпечного вантажу, з яким відбувся інцидент і які застосовуються дії з його ліквідації;
- передати інформацію про інцидент із небезпечним вантажем, відповідно до Табелю повідомлень про рух повітряного судна;
- терміново повідомити на борт повітряного судна про необхідні дії з ліквідації (локалізації) інциденту з небезпечним вантажем, виходячи з рекомендацій служби організації перевезень.

Звіт про подію, пов'язану з небезпечними вантажами.

Форму звіту про подію, пов'язану з перевезенням небезпечних вантажів і примітки по його заповненню дивись в Додатку №5.